

פרפראות

פאר

פרשת קורח תשפ"א

בקורח מצינו

כי לא ניתן

להסתיר תכונות

רעות גם אם

חיצונית עושים

מעשי צידקות

פרפראות פאר

בקורח מצינו כי לא ניתן להסתיר תכונות רעות גם אם חיצונית עושים מעשי צידקות

עקידת יצחק - אות ב

מפתח נושאים פרשת קורח תשפ"א

א, המאתים וחמישים איש שאבדו זה ההבדל בין תכלת לציצית

איתא במדרש, (תנחומא קורח ד', רש"י במדבר ט"ז א'), עמד וכנס מאתים וחמישים ראשי סנהדראות רובן משבט ראובן שכיניו, והם אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר "נשיאי עדה קריאי מועד", ולהלן הוא אומר (במדבר ט"ז א') "אלה קרואי העדה", והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה של תכלת, חייבת **בציצית** או פטורה, אמר להם **חייבת**. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטר, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה, ע"כ,

ההבדל בגימטריא בין תכלת לציצית

ציצית בגימטריא 600,

תכלת, בגימטריא 850,

קורח ועדתו טענו, כי משה רבינו בדה מלבו שטלית שכולה תכלת חייבת **בציצית**,

וכדי להוכיחו כי שקר בפיו, עשה הקב"ה שמה שהוא טען לתכלת שהם 850, נבלעו ממספר זה 250, להוכיחו כי צריך בתכלת **ציצית** שהם מספר 600, וגם אם כולה תכלת. וכך רמז לצדקתו של משה.

שוב (הראני הרי כ.) (מצאתי) בספר "משנת העתים", פירוש זה. מאת הק' מנחם מענדל פאטיליטש יצ"ו הודפס בשנת תרנ"א,

ב, לא ניתן להסתיר תכונות רעות גם אם חיצונית עושים מעשי צידקות

א, המאתים וחמישים איש שאבדו זה ההבדל בין תכלת לציצית
ב, בקורח מצינו כי לא ניתן להסתיר תכונות רעות גם אם חיצונית עושים מעשי צידקות
ג, חכמות נשים בנתה ביתה מכוון לסתירת זקנים בנין
ד, איך עבר און בן פלת על השבועה שנשבע שילך עם עדת קורח
ה, למה רצה ר' אבימי לקיים הכיבוד אב בעצמו ביאור הפלו"פ בעיון יעקב
ו, שום וסוכר בפדיון הבן הם כפ"ד תעניות לנכשל בכאילו
ז, מהעגל שאכלו האריה למד ר' אבימי שבכבוד אב יש להחמיר
ח, בירור בדברי רש"י על טבעו בארץ שעריה
ט, ביאור ענין שמא גרים שלמדו רק אצל רות ולא בעדת קורח
י, עוד יש לבאר ע"ד הקורא לאדם בשמו הוא לקירוב ושלא בשמו הוא ריחוק
יא, הטליתות של תכלת היו לשם הפגנת כח מהר"ל
יב, איך הוכיח מש"ר צדקתו שטלית שכולה תכלת חייבת בציצית
יג, מעדת קורח למידיים מצוות ביקור חולים
יד, במה טעה קורח ונענש על כך במדה כנגד מדה
טו, חנה התפללה על קורח מפני שחשבה שהיא גרמא בנזקי קרח מהרש"א
טז, שמואל נכדו של קורח הוכיח שהוא מתנגד למחלוקת שעשה סבו כיצד
יז, אם יורים בהם חיצים איך אפשר לומר שהם ששים ושמחים
יח, טענת השמש והירח במחלוקת קורח כי אין שתי מלכים משמשים כאחד
יט, הכתוב מחץ יעוף יומם מכוון לכתוב לאור חציד יהלכו
כ, ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' במה היתה קנאתם מהרש"א

וארבעים וזולתו, וזכרנוהו בשער הקודם אצל סמיכות פרשת מרגלים לפרשת מרים כי הוא ממין הדרוש,

והנה אין ספק שקרח ועדתו כלם אנשים גדולים בתורה ובחכמה ובעושר וביתר מעלות אנושיות היו, כאשר נראה מהתארים הנזכרים. וכבר אמרו חז"ל (במד"ר פרשה יח, ג) שהמה האנשים אשר נקבו בשמות בראש הספר, אלא שכסה עליהם לזכרם ברמוז, אלא שפעולותיהם יוכיחו עליהם שכל המעלות ההמה היו להם מקריות, בקשו אותם להיות להם דרך להגיע בהם אל מה שידרשו האנשים החטאים לשלימותם ולתכלית מציאותם, בעשותם מהם קרדום לחתוך להגיע בהם אל הדברים המועילים מהקנינים המדומים ועטרה להתגדל, ולהשיג הכבודות והשררות הדמיונות. וכמו שאמרו (נדרים סב, א) הריני למד תורה על מנת שאעשיר על מנת שאקרא רבי.

והנה פעולותיהם הרעות נתחייבו להם מצד רוע מזגם וטבעם הקודם להויתם, לא מצד המעלות ההמה הטובות שנשתבשו בחצוניותם, כמו שיחשבו הפתאים שבהמוניים כשיראו בקצת אנשי התורה והחכמה שמץ מדה פחותה, שהם גוזרים שהוא דבר נמשך או דבק לעסק התורה והחכמה ולמודם, והנה טח מראות עיניהם שהבעל תורה אינו החוטא בעצם, אבל קרה שהחוטא עסק בתורה ולא הספיקה תורתו להצילו מרעתו הטבעית ולהסיר ממנו סיגי כספו, ולזה ימצאו בידו, עכ"ל עקידת יצחק.

ג, חכמות נשים בנתה ביתה מכוון לסתירת זקנים בנין

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"ב), אמר רב, און בן פלת אשתו הצילתו, כתיב, (במדבר ט"ז ג'), "כי כל העדה כולם קדושים", (רש"י סנהדרין ק"ט ב'), כולם צנועים וקדושים, ולא יכנסו אלי אם אני פרועה,

אמרה ליה, תוב דאנא מצילנא לך, אשקיתיה חמרא וארויתיה ואגניתיה גואי, (השקתה אותו יין והשתכר וישן בתוך הבית) אותבה על בבא, וסתרתה למזיה, כל דאתא חזיה, הדר, אדהכי והכי אבלעו לה, (רש"י, סתרה לשערה, וישבה על פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא רואה ראשה פרוע וחוזר),

איתא במדרש (במד"ר פרשת קורח פרשה יח, יז) כתיב (תהלים פרק נה פסוק טז) "ישי מות עלימו ירדו שאול חיים כי רעות במגורם בקרבם" אלו דואג ואחיתופל, א"ר אלעזר עצת מינות היה בהם,

ולמה הם דומים לבית שהיה מלא תבן והיו בבית חורין, והיה התבן נכנס בהם, לאחר ימים התחיל אותו התבן שהיה בתוך החורין יוצא, ידעו הכל כי היה אותו הבית של תבן, כך דואג ואחיתופל היה בהם מינות מתחלה,

אף על פי שנעשו בני תורה, הוי כי רעות במגורם בקרבם, ע"כ במדרש,

ביאור העקידה אע"פ שהבית נעשה בית לחתונה לא ניתן להסתיר כי היה זה בית של תבן

כתב בספר עקידת יצחק, (שער עח) ראה כמה נמלצו במאמרם זה להורות, כי היה מההכרח שהבית שהיה מתחלתו בית התבן ונתמלאו חוריה וסדקיה ממנו, אף על פי שיקר מקרה שיעשו בה חתונה או משתה חתנים, אי אפשר שלא יצא התבן הנכנס ראשונה. והוא מה שרצו בדואג ואחיתופל, עם היותם גדולים בתורה ובמעלות החצוניות.

והוא עצמו אשר יאמר על קרח ועדתו, וראוי לדרוש עליהם כפשוטו "ישי מות עלימו ירדו שאול חיים כי רעות במגורם בקרבם", כי סבת כל רעתם היה הרעות אשר בקרב מגורם מצד תולדותם אשר יתגברו על מעלותם החיצוניות. ולא די שלא נמשכו אחריהם, אלא שנשתמשו בהם להתחזק ברעתם, כי יחוסם ועשרם וחכמתם ויתר מעלותיהם כלם עזרו לרעה.

אמנם גודל רשעם ועוצם רשעם המסכימים עם רוע תכונתם יתבאר ממאמריהם כאשר יעויינו דבריהם וכל היוצא מפיהם:

אמנם תכן הענין הוא מה שנשרש בידינו לקבלה אמתית, כי מהפעולות יוודעו הכחות והקנינים. וזה הדבר באמת נר' בידנו חופש כל חדרי בטן, בהכרת האנשים ולדעת מה

טיבם ולהכיר מה מהם בעצם, ומה מהם במקרה, כי עקוב הלב מכל ואנוש הוא מי ידענו. יש ויש שאוחזים בידם מעשה צדיקים וישרים בחצוניותם להגיע בהם אל כוונת האנשים הרעים וחטאים בלבותם, והשופט הטוב לא ישפוט אותם כי אם כפי כוונתם ותכליתם, שנתבארו אלו הענינים בשער שנים

ביאור אומרז"ל שסתירת זקנים בנין

ועוד, למה הוסיף רש"י בביאור הדברים, "שאם יקראוני אלך עמהם, ולא היה די לומר, ונשבעתי להם שאלך עמהם, מאי שאם יקראוני,

איתא בגמרא (מגילה ל"א ע"ב), אומרים לך נערים בנה וזקנים סתור, סתור ואל תבנה, **שסתירת זקנים בנין**.

ביאור העניין ע"י דיוק מדויק בדברי רש"י

וצריך לפרש, ששתי קושיות אלו היו קשים לרש"י, א. איך חשב לעבור על השבועה, ב. למה הוסיפה **שב בביתך**,

איתא בגמרא (סנהדרין ק"י ע"א) **כתיב** (משלי י"ד א'), "**חכמות נשים בנתה ביתה**", זו אשתו של און בן פלת,

אלא ודאי משום שהוא אמר לה שנשבע "שאם יבואו לקרוא לו" ילך עמהם, כלומר, שהשבועה היתה רק **אם יבואו לקרוא לו**, בכך רוצה רש"י לתרץ איך יעבור על השבועה, ולכן אמר רש"י שזה היה בתנאי **שיבואו לקרוא לו**,

מבואר, שאשתו הצילתו ע"י שסתרה לשערה, וע"י **סתירה** זו **בנתה** את ביתה כמ"ש "חכמות נשים בנתה ביתה", זו אשתו של און בן פלת,

ע"ז **אמרה**, א"כ יש לי עצה שלא יוכלו לקרוא לך, **שב אתה בביתך**, ואף אחד לא יכנס לקרוא לך, **ולא עבר על השבועה**,

וזו ה**סתירה** היתה חכמת הנשים שבה, לבנות את ביתה, ובכך נבאר, **שסתירת זקנים בנין**.

ד, איך עבר און בן פלת על השבועה שנשבע שילך עם עדת קורח

ומדויקים דברי רש"י בהמשך, שכתב, **סתרה למזיה**, וישבה על פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא, דייקא, ולא אמר, שהיה בא, רואה ראשה פרוע וחוזר.

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ב') אמר רב, **און בן פלת אשתו הצילתו**, אמרה ליה, מאי נפקא לך מינה? אי מר רבה - אנת תלמידא, ואי מר רבה - אנת תלמידא.

ה, למה רצה ר' אבימי לקיים הכיבוד אב בעצמו ביאור הפלו'פ בעיון יעקב

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"ב) אמר רבי אבהו, **אבימי** ברי קיים מצות כיבוד, חמשה בני סמכי (מבוגרים) הוה ליה לאבימי, בחיי אביו (רבי אבהו), וכי הוה אתא רבי אבהו (אביו) קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר אין אין, עד דמטאי התם,

אמר לה, מאי אעביד, הואי בעצה, **ואשתבעי לי בהדיהו**, אמרה ליה, ידענא דכולה כנישתא קדישתא נינהו, דכתיב כי כל העדה כלם קדשים.

כתב רש"י, חמשה בני סמכי, ואפילו הכי, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, ואינו מניח לאחד מבניו לילך,

אמרה ליה, תוב, (שב בביתך) דאנא מצילנא לך. אשקיתיה חמרא, וארויתיה, ואגניתיה גואי,

אותבה על בבא, וסתרתה למזיה, כל דאתא חזיה, הדר. אדהכי והכי אבלעו להו. ע"כ,

כתב רש"י, (סנהדרין ק"ט ב') הואי בעצה - אני הייתי עמהן בעצה, ונשבעתי להם "שאם יקראוני" אלך עמהם, עכ"ל רש"י,

יומא חד אמר ליה (אביו) אשקיין מיא, אדאייתי ליה נמנס, גחין קאי עליה, עד דאיתער, (היה כפוף לפניו, עד שהתעורר) **איסתייעא מילתיה, ודרש אבימי, מזמור לאסף**, ע"כ,

לאחר שנשבע איך עבר על השבועה

יש להקשות, לאחר שנשבע שילך אתם, כמ"ש **ואשתבעי לי בהדיהו**, איך אמרה לו שיעבור על השבועה ולא ילך,

המדרש בדברי רש"י ע"ז מדרש שוחר טוב

פירש רש"י שהבין במדרש מזמור אחד שבספר תהלים שלא היה מבין בו קודם לכן

עוד יש להבין, למה אמרה לו **שב בביתך**, ולא היה די שתאמר לו **אנא מצילנא לך**, בכוונה להשקותו יין,

אלא צ"ל, דכאילו הקריב קרבן, והוא רק בכ' הדמיון ומ"מ הקורבנות יותר מצוה, לפיכך קיים ר' אבימי כיבוד אב בעצמו, דמצוה בו יותר מבשלוחו, ואינו דומה שלוחו של אדם אעפ"י שהוא כמותו למקיים בעצמו, ובכך מובן הדרשה שדרש בזכות כיבוד אב, שהוא דומה בדומה. עכ"ל העיון יעקב.

ו, חלה שום וסוכר בפדיון הבן הם כפ"ד תעניות

כתיב (פרשת קרח במדבר פרק יח טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא

בענין כאילו התענה פ"ד תעניות, מאמר העולם שסעודת פדיון הבן הוא כפ"ד תעניות,

ובשדי חמד (מערכת הסי' כלל נד) כתב על כך בזה"ל ונראה שאין מקור לדבר זה רק שיחה נאה בפי הבריות,

ובספר אילנא דחיי (פרשת במדבר) מביא רמז לזה בשם הרה"ק רבי מרדכי מנעסכיז שמצא רמז לזה בלשון הכתוב (במדבר ג מט) "ויקח משה את כסף הפדיוס" שהוא פ"ד יום,

ובספר אור לשמים (פרשת וארא) כתב רמז לזה בפסוק (שמות ח יט) ושמתי פדות בין עמי ובין עמך פדת ר"ת פ"ד תעניות שענין נס הצלת הבכורים היה במה שעשו פדות וחילוק בין בכורי ישראל לבכורי המצרים,

ובספר הרי בשמים מצא רמז לזה בפסוק (שמות יג יג) וכל בכור אד"ם בבני"ך תפד"ה,

ראשי תיבות אים ד'בר מ'ה ב'פדיון ב'כור נ'הנית י'חשב כ'אילו ת'עניות פ"ד ה'תענית,

תעניות של כאילו, מועילות רק כנגד עבירות של כאילו

ומסופר על הרה"ק מאוסטרובצה שמקורביו ובני משפחתו היו מדברים על לבו שיחדל מריבוי תעניותיו, ובין השאר אמרו לו שאפשר לקיים את התעניות ע"י אכילה בפדיון הבן שזה כאילו התענה פ"ד תעניות,

והשיב שתעניות של כאילו, מועילות רק כנגד עבירות של כאילו, כאילו עובד ע"ז, וכדומה אבל על עבירות ממש צריך תעניות בפועל,

לדורשו, "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך", קינה לאסף מיבעי ליה, ודרש כך, שאמר אסף שירה על שכילה הקדוש ברוך הוא חמתו בעצים ואבנים שבביתו, ומתוך כך הותיר פליטה בישראל, שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד, וכן הוא אומר (איכה ד). "כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון",

וכך הוא הלשון במדרש שוחר טוב

תהלים (מזמור עט) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך. וכי מזמור היה לו לומר, אינו אלא בכיה. וכיוצא בו אתה אומר, (שמואל-ב טו, ל) ודוד עולה במעלה הר הזיתים עולה ובוכה. וכתב מזמור.

זה שאמר הכתוב (משלי כא, טו) "שמחה לצדיק עשות משפט". הצדיקים פורעין חובו ומזמרין להקב"ה. וכן אסף אומר, מזמור לאסף אלהים. משל למלך שהיה לו בן והיה קשה ולא היה שומע לאביו, מה עשה המלך, כיון שכעס נכנס לחופתו של בנו והיה מחתך ומקרע ומשליך לאשפה, עד שנקרע כולו והשליך הבן משם. אמר המלך, לא יפה עשיתי שקרעתי חופתו של בני שאני יכול לעשות יותר יפה הימנה, ולא הרגתיו בחמתי, שאם הרגתיו בחמתי בן אחי יורש אותי ומוטב שיירשני בני. כך אמר אסף, לא יפה עשה הקב"ה שהפיג את חמתו בעצים ובאבנים ולא בבניו. וכן הוא אומר, (איכה ד, יא) כלה ה' חמתו. במה, ויצת אש בציון.

ביאור הפלו"פ בעיון יעקב

וכך כתב העיון יעקב, דיש לשאול, בגמרא שהבאנו לעיל, למה היה צריך ר' אבימי לרוץ בעצמו לפתוח לאביו הדלת, ולא יכל לשלוח אחד מבניו, הרי קיי"ל דשלוחו של אדם כמותו,

אלא יש לומר, משום דאעפ"י ששלוחו של אדם כ'מותו, מ"מ הוא רק בכ' הדמיון, ולכן בעצמו יותר מצווה לקיים,

ואסתיע מילתא ודרש דומה בדומה

כתיב (תהלים ע"ט א) "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך"

וקשה, על מה שאמר כילה הקב"ה חמתו על עצים ואבנים, דמה כילה חמתו בזה, בכך שאי אפשר להקריב קרבן, הלא אמרינן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה,

לכל דבר כמו בשבת אחר, וכן בסעודת לוויה במוצ"ש שהוא שבע כבר מסעודת שבת מ"מ קאמר כה"ג, משום כבוד שבת יסדרו בכל דבר,

עוד כתב המהרש"א גם כי הוה קושטא דהוה סגי ליה בכל מ"ש בסעודת לוויה מלכא בכוליא א', אין זה כבוד סעודת הלויית מלכתא שתהיה מכוליא אי שנתותרה מסעודת שבת, אבל בעי סעודה באנפי נפשיה כדקאמר לעולם יסדר אדם כו' כמ"ש לעיל, עכ"ל המהרש"א,

שלושה הם שצריך לכבדם

כתיב (משלי ג' ט') "כבוד את ה"

כתיב (ישעיהו נ"ח י"ג) "אם תשיב משבת רגלך וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר"

כתיב (שהות כ' י"ב) "כבוד את אביך ואת אמך",

מבואר,

מכך למד ר' אבימי שבכבוד לא עושים פשרות

לפי"ז יש לומר, שגם אם חשב ר' אבימי על הפסד מרובה בלהביא עגל שלם במוצ"ש בשביל הכולייתא, וניתן להשאיר הכולייתא מערב שבת, משמים רמזו לו שכשמדובר בכבוד של שבת, ובכבוד של סעודת הלויית מלכתא, יש להדר ביותר, גם אם יש הפסד מרובה, ויכול להסתפק בפחות,

מכאן למד ר' אבימי, במה שרמזו לו משמיא, שבמקום שיש לכבוד, יש להחמיר, ומכבוד לשבת ומכבוד להלויית מלכתא, למד לכיבוד אב, (וגם נסמך כיבוד אב למצוות שבת בעשרת הדיברות) ולכן, גם כשהיו לו חמשה בני סמכי, אפילו הכי, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, ואינו מניח לאחד מבניו לילך,

ח, בירור על טבעו בארץ שעריה איזה הם השערים שטבעו בארץ

הדרשה של ר' אבוהי לדברי התוספות בקידושין
ל"א ע"ב ע"ד התנא דבי אליהו

תנא דבי אליהו רבה - פרק ל', מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך וגו' והלא היה לו לומר בכי ונהי וקינה לאסף ומה ת"ל מזמור לאסף,

ואכן ספר ומנה פ"ד פעמים בש"ס שהוזכר ענין כאילו,

עוד יצוין מה שנהגו תופסי תורה לומר שאם השתתפות בסעודת פדיון שיש בו רק רמז נחשב כפ"ד תעניות, הרי בודאי אם לומדים ד"ף גמרא כיאות הרי זה כפ"ד תעניות,

והיינו טעמא דחלה, והיינו טעמא דשום, והיינו טעמא דסוכר, שמחלקים לציבור בשעת פדיון הבן כדי לטול חלק מסעודת פדיון, (ע"כ מהספר בני בכורי ישראל מהרה"ח נחמן יוסף וילהלם עמוד מ"ב)

עוד יש לרמז ע"ד הכתוב (פרשת קרח במדבר פרק יח טז) "ופדויו מבן חדש תפד"ה" ראשי תיבות, ה'שלמת פ"ד ת'עניות

ז, מהעגל שאכלו האריה למד ר' אבימי שבכבוד אב יש להחמיר

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"ב) אמר רבי אבהו, אבימי ברי קיים מצות כיבוד, חמשה בני סמכי (מבוגרים) הוה ליה לאבימי, בחיי אביו (רבי אבהו), וכי הוה אתא רבי אבהו (אביו) קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר אין אין, עד דמטאי התם,

כתב רש"י, חמשה בני סמכי, ואפילו הכי, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, ואינו מניח לאחד מבניו לילך,

יש לבאר שמהעגל שאכלו אריה למד ר' אבימי להקפיד בכיבוד אב

איתא בגמרא (שבת ק"ט ע"ב), אמר רבי אלעזר, לעולם יסדר אדם שלחנו בערב שבת, אף על פי שאינו צריך אלא לכזית. ואמר רבי חנינא, לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, אף על פי שאינו צריך אלא לכזית.

רבי אבהו הוה עבדין ליה באפוקי שבתא עיגלא תילתא, הוה אכיל מיניה כוליתא. כי גדל אבימי בריה, אמר ליה, למה לך לאפסודי כולי האי, נשבוק כוליתא ממעלי שבתא. שבקוהו, ואתא אריא אכליה. (את העגל שהיו צריכים לשחוט רש"י)

כתב המהרש"א (שבת ק"ט ע"ב ד"ה שאינו צריך אלא לכזית). ר"ל גם שא"צ אלא לכזית כגון שהוא שבע מסעודת מצוה שהיה לו בע"ש, מ"מ משום כבוד שבת הבא יסדרו כאלו צריך

מבואר בדברי רש"י, כי השערים שטבעו הם שערי ביתו של דוד המלך,

תפיסת המהרש"א על דברי רש"י שלא ביאר כי הם שערי בית המקדש

כתב המהרש"א (סוטה ט' ע"א ד"ה מ"ד רננו צדיקים),

במדרש אגדה, דלכך נעשה זה הנס בשערי המקדש יותר מבשאר כלי מקדש לפי שחלקו כבוד לארון שנאמר שאו שערים ראשיכם לפיכך לא שלט בהן בריה וטבעו בארץ כו' עיין פרש"י באיכה, (המובא לעיל)

אבל רש"י הכא, נדחק לפרש דקאי **אשערים של בת ציון** ולא **אשערי בהמ"ק**, והיינו, משום דנקט הכא **דוד**, והוא לא בנה בהמ"ק אלא שלמה בנאו, והוא סותר המדרש אגדה שכתבנו, **דודאי בשערי מקדש איירי** ואף על גב דשלמה בנאו עיקר הכבוד היה לדוד שהוא הכין כסף וזהב לבנינו גם קנה מקום מקדש,

ולגבי שערים אמרו פ' במה מדליקין (שבת ל' ע"א), ובפ' חלק (סנהדרין ק"ז ע"ב), בשעה שבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה. אמר עשרים וארבעה רננות ולא נענה. אמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה, ונאמר שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד וגו' - ולא נענה, כיון שאמר ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך - מיד נענה.

באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו העון. **ולהכי נקט הכא שפיר אשערי בהמ"ק שטבעו** שהוא תהלה לדוד ודו"ק, **עכ"ד המהרש"א**,

יש לבאר, כי בדברי רש"י מצינו, גם בפירושו על הכתוב, באיכה ב' ט' "טבעו בארץ שעריה, שמביא גם הפירוש שהכוונה לשערי בית המקדש, וגם הפירוש שהכוונה לשערי בית דוד,

וגם בדרשת אסף (בקידושין ל"א ע"ב), פירש כי כונת הכתוב לשערי בית המקדש, (כמובא לעיל)

רק בדרשת "רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה", (סוטה ט' ע"א), אל תקרי נאווה תהלה אלא נווה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו

אלא אסף היה נביא ושמה בדבר. משלו משל למה"ד לבת עני שהלכה למלאות מים מן הבור ונפסק הדלי של חרס שלה ונפל לתוך הבור והיתה בת העני בוכה ומצווחת, ואח"כ באה בת המלך למלאות מים בדלי של זהב ונפסק הדלי של זהב שלה ונפל לתוך הבור,

היתה בת העני משמחת ומרקדת ואמרה מי שמעלה את הדלי של זהב של בת המלך הוא מעלה את הדלי של חרס שלי. **כך אסף שמח** בדבר כיון שראה בנבואה שיטבעו שערי ירושלים שנאמר (איכה ב) טבעו בארץ שעריה וראה ג"כ בנבואה שלעתיד יעלו השערים מן הארץ מיד אמר אסף מזמור אמר **מי שעתיד לבנות את ירושלים ולעלות את שעריה הוא יעלה את קרח אבי אבא מן הקרקע**.

איזה הם השערים שטבעו

כתיב (איכה ב' ח') חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו וגו', **טבעו בארץ שעריה** אבד ושבר בריחיה,

כתב רש"י (איכה ב' ט') **טבעו בארץ שעריה**,

מדרש אגדה, לפי שחלקו כבוד לארון שנאמר (תהלים כד) "שאו שערים ראשיכם" לפיכך לא שלטה בהם בריה וטבעו בארץ,

ורבותינו אמרו מעשי ידי דוד היו לפיכך לא שלטו בהם אויבים, **עכ"ל רש"י**,

מבואר בדברי רש"י, לפירוש ראשון בשם מדרש אגדה, שהם **שערי בת המקדש**, ולפירוש שני בשם רבותינו, הם **שערי בית דוד**,

מה שכתב רש"י ורבותינו אמרו הם כדלהלן

איתא בגמרא (סוטה ט' ע"א), דרש ר' חנינא בר פפא, מאי **דכתיב** (תהלים ל"ג א'), "רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה", אל תקרי נאווה תהלה אלא נווה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, **דוד דכתיב** (איכה ב' ט') "**טבעו בארץ שעריה**", ע"כ,

כתב רש"י (סוטה ט' ע"א), **דוד דכתיב טבעו בארץ שעריה**, לעיל מיניה (איכה ב' ח') כתיב חשב ה' להשחית חומת **בת ציון**, ועלה כתיב **טבעו בארץ**, **ומצודת ציון**, היא **עיר דוד וביתו** כדכתיב בספר שמואל (ב' ה'), וכשבאו צרים בימי צדקיהו **טבעו השערים**, דלתות השערים שהיו של נחושת או של זהב כדי שלא ישאום אויבים,

איתא בגמרא, (ברכות ז' ע"ב), רות, מאי רות, אמר רבי יוחנן, שזכתה ויצא ממנה דוד שריוהו להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

כתב רש"י (ברכות ז' ע"ב), משום דאיירי בפירושי השמות נקט לה,

מנא לן דשמא גרים, אמר רבי אליעזר דאמר קרא, (תהלים מ"ו ט') (לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות"

כתבו התוספות (בבא בתרא קמ"ג ע"ב), נקרא כן על שם העתיד כדדריש אשר שם שמות אל תקרי שמות אלא שמות,

הקשו המפרשים, (ראה מהרי"ץ חיות ברכות ז' ע"ב), מאחר ונתפרשו שמותם של שבטים, מרגלים, עדת קרח, למה נתבאר הדבר **דשמא גרים** רק אצל רות,

יש לבאר כי רק אצל רות לא נקרא שמה על שם מעשיה שלה

מבואר, כי השם רות ניתן על שם שזכתה ובדורות הבאים יצא ממנה דוד וכו', א"כ ניתן לה שמה שלא על פי מעשיה שלה אלא על שם הדורות הבאים, לפיכך למדו מכאן ביותר

דשמא גרים אף לדורות הבאים, ועוד יש לבאר,

י, עוד יש לבאר ע"ד הקורא לאדם בשמו הוא לקירוב ושלא בשמו הוא ריחוק

כתיב (תהלים ד' ג'), "בני איש עד מה כבודי לכלמה" **פירש רש"י**, עד מתי אתם מבזים אותי שאינכם קוראים בשמי, **וכי אין לי שם, דכתיב** (שמואל א' כ"ב ט') "ראיתי את בן ישי", (שמואל א' כ"ה יז) "מי דוד ומי בן ישי", (שמואל א' כ"ב ח') "בכרות בני עם בן ישי", (שמואל א' כ' ל') "כי בוחר אתה לבן ישי", **עכ"ל רש"י**,

מבואר, כי קריאה לאדם שלא בשמו גורם לביזוי וריחוק, וקריאה בשם האדם גורם לכיבוד וקירוב לבבות,

יש לומר, דלפיכך למדו חז"ל דשמא גרים דוקא אצל רות, שבאו לרמז לכך, שהשם, כלומר, **הקריאה בשם** גורם לקירבה והידבקות, **וברות מצינו** שהיה בה קירבה לנעמי כמ"ש ורות דבקה בה,

שונאיהם במעשיהם, **דוד** דכתיב (איכה ב' ט') **"טבעו בארץ שעריה"**, שם פירש כי הכונה לשערי בית דוד,

לפיכך יש לומר, כי רש"י סבר כי שתי הפירושים אמת, רק בדרשה של מזמור לאסוף הביא הפירוש, כי אלו שערי ביהמ"ק, כי שם כתב, שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו, כלומר לפני שקיים מצוות כיבוד אב, ולכן כתב הפירוש שהיה בו כיבוד אב הגדול ביותר,

כדאיתא, פ' במה מדליקין (שבת ל' ע"א), ובפי' חלק (סנהדרין ק"ז ע"ב), באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו העון. **ולהכי נקט הכא שפיר אשערי בהמ"ק שטבעו** שהוא כבוד אב הגדול ביותר, והוא תהלה לדוד,

גם יש לומר כי דעת התוספות שהביאו דרשה של משל למלך וכו' הוא כדעת המהרש"א שהם שערי בית דוד, כי בדרשה במשל שהביא התוספות, אין הכרך לומר כי היו אלה שערי ביהמ"ק,

ט, ביאור ענין שמא גרים שלמדו רק אצל רות ולא בעדת קורח

פירוש בשמות השבטים

איתא בגמרא, (ברכות ז' ע"ב), ראובן - אמר רבי אלעזר, אמרה לאה, ראו מה בין בני לבן חמי, וכו'

כתב רש"י (ברכות ז' ע"ב), על שם העתיד קראה שמו, כדאמרין לקמן, **שמא גרים**.

פירוש בשמות המרגלים

איתא בגמרא, (סוטה ל"ד ע"ב), דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מרגלים על שם מעשיהם נקראו, וכו'

פירוש בשמות עדת קורח

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"ב), קרח שנעשה קרחה בישראל, ואון - שישב באנינות, וכו'

למה רק ברות הוקשה מנלן דשמא גרים

היכן מצינו בתורה שמשה רבינו הוכיח את צדקתו

איתא במשנה, (ברכות ט"ו ב') מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן, כאשר

הקב"ה רוצה להודיע מתי הוא בוקר כיצד הוא מודיע, ע"י שיכיר בין תכלת ללבן,

לפי זה, בטלית שכולה תכלת. לא ניתן להכיר בין תכלת ללבן, ולא נודע מתי הוא בוקר,

על זה אמר מש"ר (במדבר ט"ז ה') "בוקר ויודע ה",

כלומר, שכאשר הקב"ה רוצה להודיע מתי הוא בוקר, הוא מודיע ע"י "שיכיר בין תכלת ללבן". ולכן לא ניתן לעשות טלית שכולה של תכלת משום שרק ע"י שיכיר בין תכלת ללבן בכך הוא מודיע מתי הוא בוקר. וזו נרמז בתשובתו של משה רבינו. "בוקר ויודע ה",

יג, מעדת קורח למידיים מצוות ביקור חולים

כתיב (במדבר ט"ז כ"ט), "אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' וגוי וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'",

מכאן למידיים לביקור חולים

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ע"ב), אמר ריש לקיש, רמז, (מנין) לביקור חולים מן התורה, שנאמר "אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל אדם" וגו',

מאי משמע, אמר רבא, "אם כמות כל האדם ימותון אלה" שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן, מה הבריות אומרים לא ה' שלחני, ע"כ,

בפירוש המכונה רש"י פירש, לא ה' שלחני לזה, לפי שהיו עדת קרח מלעיגין עליו ואומרים שהיה משה אומר להם מדעתו בלא ציווי של מקום.

מבואר, שכאשר ביקש משה רבינו לתת סימן לבני ישראל שהשייית שלחו ולא בדה מליבו, עשה זאת ע"י שאנשים אלו ימותו בפתע פתאום, ולא יבואו לבקרו כשהיו חולים,

ובכך נתבאר ברמז, דשמא גרים, פירושו, לא רק שהשם גורם למעשים, אלא שהשם כלומר ע"י קריאה בשם גורם לקירוב וכבוד, והקריאה שלא בשם גורם לביזוי וריחוק, ורמזו חז"ל זה אצל רות דייקא,

בכך יש לפרש גם הודו לה' קראו בשמו, כלומר, בשביל להתקרב אליו יש לקרוא בשמו, משום שקריאה בשם מביאה להתקרבות, גם יש לפרש, (א.ו.) בתפילת ברוך שאמר, נמליכך ונזכיר שמך.

יא, הטליתות של תכלת היו לשם הפגנת כח מהר"ל

למה לא שאל קרח שאלתו בלי להוציאם בטליתות

כתיב (במדבר פרק ט"ז ב') ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם,

כתב רש"י והלבישן טליתות שכולן תכלת.

כתב המהר"ל, (גור אריה ט"ז א'), ואם תאמר, ולשאול כך בלא שילביש אותם.

יש לתרץ, כדי שיראו ישראל חדוש, מאתיים וחמישים אנשים מלובשים בתכלת, ויידעו הכל אשר חלק על משה.

ואם לא היה רק בשאלה בלבד, אחד היה יודע המחלוקת שנחלק עליו, ועשרה לא היו יודעים. עכ"ל המהר"ל.

יש לכווין בדברי המהר"ל, שמטרתם היתה לעשות פרסום וזהו אנשי שם, (הארז הגרא"מ לנדא)

יב, איך הוכיח מש"ר צדקתו שטלית שכולה תכלת חייבת בציצית

איתא במדרש, (תנחומא קורח ד', רש"י במדבר ט"ז א'), באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה של תכלת, חייבת בציצית או פטורה אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה:, ע"כ,

בר נחמן מכאן שהיה בין חולי לחולי, חולי כבד משניהם.

עיין עוד, תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד ב

לפי זה יש לבאר כפתור ופרח כיצד הוכיח משה רבינו ע"י ביקור חולים שכוונתם למחלוקת

מבואר, דהא דאדם חולה טרם שימות, הוא כדי למנוע קטטה ומחלוקת, א"כ, אנשי קרח, שכוונתם למחלוקת, אינם צריכים להיות חולים בטרם מיתתם כדי למנוע מחלוקת, שהרי כל כונתם היא מחלוקת, אלא ימותו בפתע פתאום, מכיוון שכל מטרתם היא להביא מחלוקת, ואינם צריכים את החולי, למנוע קטטה ומחלוקת,

והשתא מבואר היטיב, למה ביקש משה רבינו להוכיח אמיתתו, ע"י שאמר אם כמות כל האנשים, שיהיו חולים טרם מיתתו, כי החולי נעשה למי שאינם רוצים במחלוקת, אבל, אלו

שרוצים במחלוקת, אינם צריכים להיות חולים טרם מיתתו, ובכך מוכח שכל כוונתם למחלוקת.

גם יש לומר, שלפיכך לא הוזכר שמו של יעקב כשנמנה קורח בן יצהר וגו', לפי שלא נתקיים בהם בקשתו של יקב על החולי, ומתו בלא חולי.

יד, במה טעה קורח ונענש על כך במדה כנגד מדה

כתיב (במדבר י"ב ג') "והאיש משה עניו מאוד",

כתיב (במדבר ט"ז ד'), "וישמע משה ויפל על פניו",

כתיב (שמות ל"ד כ"ט) "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו",

כתיב (דברים ל"ד י') "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים",

קורח טעה בין פניו לעניו ונענש על כך
במדה כנגד מדה

ורק, "אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם, לא ה' שלחני", כלומר אם יהיו חולים לפני מיתתם, ויבואו לבקרו, ולא ימותו בפתע פתאום, סימן שלא ה' שלחני,

מה לי חולים או אינם חולים קודם מיתתו כדי להוכיח שה' שלחני וכל כונתם רק למחלוקת

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ס"ה פסקה ט') א"ר יהודה בר סימון,

אברהם תבע זקנה, אמר לפניו רבון העולמים, אדם ובנו נכנסין למקום, ואין אדם יודע למי מכבד, מתוך שאתה מעטרו בזקנה, אדם יודע למי מכבד, א"ל הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל, מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב זקנה, וכיון שעמד אברהם, נתן לו זקנה, "ואברהם זקן בא בימים",

יצחק תבע יסורין, אמר לפניו רבון כל העולמים, אדם מת בלא יסורים, מדת הדין מתוחה כנגדו, מתוך שאתה מביא עליו

יסורים, אין מדת הדין מתוחה כנגדו, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך אני מתחיל, מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב יסורין, וכיון שעמד יצחק, נתן לו יסורים, "ויהי כי זקן יצחק ותכהין",

יעקב תבע את החולי, אמר לפניו רבון העולמים, אדם מת בלא חולי, אז אינו מיישב בין בניו,

אלא מתוך שהוא חולה, שנים או שלשה ימים, הוא מיישב בין בניו, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל, (בראשית מ"ח) "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה",

ובילקוט שמעוני (תהלים - פרק קטז - רמז תתעד), כתב, וז"ל, אמר יעקב, רבש"ע אתה נותן קטטה בין בריותיך, אלא, יהא אדם חולה, ועושה בין בניו מה שהוא צריך, ואחר כך הוא מת,

א"ר לוי, אברהם חידש זקנה, יצחק חידש יסורים, יעקב חידש חולי,

חזקיהו חידש חולי שיתרפא, אמר לו, העמדת אותו עד יום מותו, אלא מתוך שאדם חולה ועומד, חולה ועומד, הוא עושה תשובה, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך אני מתחיל, הה"ד (ישעיה ל"ח), "מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו, ויחי מחליו", א"ר שמואל

לנייאדו, שהיה בזמן הבית יוסף) ע"כ לשון המהרש"א.

טז, שמואל נכדו של קורח הוכיח שהוא מתנגד למחלוקת שעשה סבו כיצד

כתיב (שמואל א פרק י"ב ו' הפטרת קורח) "ויאמר שמואל אל העם, ה' אשר עשה את משה ואת אהרן, ואשר העלה את אבותיכם מארץ מצרים",

בשעה שבא שמואל להמליך את שאול למלך היה מונה את חסדי ה' אשר עשה אתם, ופתח ואמר ה' אשר עשה את משה ואת אהרן, ולהבין הענין, למה היה מזכיר בתחילת דבריו את משה ואת אהרן, אשר לכאורה אינו מן הענין,

אפשר לבאר, דלפיכך היה שמואל, מזכיר את משה ואת אהרן, מכיון והוא היה גרמא בטעותו של קרח, ובכדי שלא יחשבו כי ליבו עם מחלקותו של קרח על משה ואהרן, הודיע לעם, כי ה' הוא שעשה את משה ואת אהרן בתפקידיהם, ואין מקום להרהר או לערער.

יז, אם יורים בהם חיצים איך אפשר לומר שהם ששים ושמחים

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ב'), בשעת מחלקותו של קרח, עלו שמש וירח מרקיע לזבול, ואמרו לפניו רבונו של עולם, **אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים**, ואם לאו אין אנו מאירין, באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחווים לכם ואתם מאירים,

בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם, ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות

ומאירים, שנאמר (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה לאור חציך יהלכו" ע"כ,

איך אפשר לומר כי הם ששים ושמחים אם יורין בהן חיצין וחניתות

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), כי המאורות ששים ושמחים לעשות רצון קונם, פועלי אמת, שפעולתן אמת,

הדרגה הגבוהה ביותר של משה רבינו היתה כי קרן עור פניו, וקרח היה חושד במשה רבינו כי הוא מתגאה במעלת קרון עור פניו, אבל האמת שהאיש משה היה עניו,

איתא במדרש, (ברש"י במדבר ט"ז ז' מתנחומא), עינו הטעתו, אפשר לפרש, עינו הטעתו שטעה באות עין, והחליף בין והאיש משה עניו, לקרן עור פניו, וזהו עינו הטעתו,

וכיון ששמע משה, נפל על פניו, פירוש, על כך שחשדוהו כי מתגאה בכך, שקרן עור פניו,

ועונשו של קרח היה, באותה מידה שבה טעה, ונענש באות ב', בכך שפתחה האדמה את פיה, וכך נענש מדה כנגד מדה,

טו, חנה התפללה על קורח מפני שחשבה שהיא גרמא בנזקי קרח מהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ח ע"א) עדת קרח אינה עתידה לעלות, שנאמר (במדבר ט"ז ל"ג) "ותכס עליהם הארץ" בעולם הזה, "ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא", דברי רבי עקיבא,

רבי אליעזר אומר, עליהם הוא אומר, (שמואל א' פרק ב' פסוק ו') "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל",

ביאור המהרש"א בתפילת חנה

כתב המהרש"א (סנהדרין ק"ח ע"א ד"ה ה' ממית ומחיה) תפילה זו, **התפללה חנה עליהם**, (על עדת קרח) ע"פ מ"ש חז"ל, שקרח ראה שלשלת יוחסין יוצא ממנו, וזה הביאו

למחלוקת, ולא ידע כי בניו יעשו תשובה, ומהם יצא שמואל,

נמצא שמואל היה סיבת מחלוקת קרח עם משה ע"ה, ולזה, כשאמרה חנה על עצמה (שמואל א' ב' ה') "עד עקרה ילדה" וגו', אז אמרה, "ה' ממית ומחיה" וגו', כיון שברחמין חונתני שעקרה כמוני ילדה ז', **ואלו הבנים הטעו את קרח, והיא גרמא בנזקיו**, לכך אני מתפללת עליהם, שאתה ממית ומחיה, ובאם לא המתה אותם, אלא ירדו חיים שאולה, לפחות העלה אותן, וזה מוריד שאול ויעל, מדברי פי כלי יקר, (והוא, מוהר"ר שלמה

יח, טענת השמש והירח במחלוקת קורח כי אין שתי מלכים משמשים כאחד

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ע"ב) מאי דכתיב (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה", שמש וירח בזבול מאי בעיין והא ברקיע קביעי, מלמד, שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם **אנו מאירים**, ואם לאו **אין אנו מאירין**,

טענתם היתה שאין שתי מלכים ושתי רשויות משמשים בכתר אחד

איתא בגמרא (חולין ס' ע"ב) אמרה ירח לפני הקב"ה רבש"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ע"כ,

בזה יש לפרש טענת השמש והירח, משום שכאשר אמרה הלבנה, **אי אפשר לשתי מלכים לשמש בכתר אחד**, קיבל הקב"ה את הטענה, וחלק את תפקידיהם, השמש תאיר ביום והירח בלילה,

כאשר ראו השמש והירח, שקרח גם מבקש כהונה, מלבד אהרון הכהן, באו השמש והירח בטענה, כי אם אין אתה עושה דין לבן עמרם, וקרח יקבל גם כהונה, הרי הנך מסכים כי **שתי מלכים יכולים לשמש בכתר אחד**, וא"כ החלוקה בתפקידים שלנו אינה נכונה, ואין אנו מאירים,

עפ"י? מובן היטיב, כי טענתם של השמש והירח היתה, שאי אפשר לשתי מלכים לשמש בכתר אחד.

אמר להם הקב"ה, כאשר משתחווים לכם בכל יום ויום, הרי דעתם של המשתחווים, כי ישנם שתי רשויות שוות, **ושתי מלכים יכולים לשמש בכתר אחד**, ובזה אין אתם מוחים, (שוב מצאתי ביאור זה במאור ושמש,

דברי המאור ושמש בענין זה

כתב המאור ושמש במדבר פרשת קרח, איתא במדרש רבה (במדב"ר יח כ), דרש רבא, מאי דכתיב (חבקוק ג' יא) "שמש ירח עמד זבלה",

מלמד שעלו שמש וירח לזבול, אמרו לפניו רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא, ואם לאו לא נצא וכו'. ע"כ.

איך אפשר לומר כי הם ששים ושמחים, כאשר בכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות, והם יוצאין להאיר ע"י יסורים בעל כרחם, וכי לזה יקרא ששים ושמחים,

ביאור הדבר ע"ד עושין מאהבה ושמחים ביסורים

אפשר לתרץ עפ"י מה דאיתא בגמרא, (שבת פ"ח ב', יומא כ"ג ע"א, גיטין ל"ו ע"ב), תנו רבנן, עלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, **עושין מאהבה ושמחין ביסורין**, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה' ל"א) ואוהביו **כצאת השמש בגבורתו**,

מבואר, דלמדנו מהשמש היוצאת להאיר בגבורתה, **דאעפ"י שיוצאין להאיר ע"י יסורין**, בכל זאת עושין מאהבה, ולכן השוו חז"ל את אלו העושין מאהבה ושמחים ביסורין אל השמש, שעל השמש

נאמר, "ששים ושמחים", אעפ"י שיורין בהן חיצין וחניתות הם ששים ושמחים לעשות רצון קונם

יט, הכתוב מחץ יעוף יומם מכוון לכתוב לאור חציך יהלכו

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ב'), בשעת מחלקותו של קרח, עלו שמש וירח מרקיע לזבול, ואמרו לפניו רבונו של עולם, **אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים**, ואם לאו אין אנו מאירין, באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחווים לכם ואתם מאירים, **בכבודי לא מחיתם**, בכבוד בשר ודם מחיתם, **ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים**, שנאמר (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה **לאור חציך יהלכו**" ע"כ,

כתיב (תהלים פרק צא ה) "לא תירא מפחד לילה **מחץ יעוף יומם**",

כתיב (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה **לאור חציך יהלכו**" ע"כ,

יש לכוון הפסוקים, ולפרש, לא תירא מפחד שמא ח"ו לא יבוא יום, משום שכאשר "חץ יעוף" ע"ד **לאור חציך יהלכו**, אז יבוא יומם, ואז יבוא היום.

- והוא רצה להשחית עבודתם. לכן אמרו אם אתה עושה דין נצא ואם לאו לא נצא שאם כן לא פעלנו מאומה בהמיעוט.

כ, ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' במה היתה קנאתם מהרש"א

כתיב (תהילים ק"ו ט"ז), **"ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'"**,

איתא בגמרא (בבא בתרא ע"ד ע"א, סנהדרין ק"י ע"א), **"א"ל תא אחוי לך בלועי דקרח, אמר לי אצית מאי שמעת, ושמעית דהווי אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין, אמר לי, כל תלתין יומי מהדר להו גיהנם להכא כבשר בקלחת, ואמרי הכי, משה ותורתו אמת והן בדאין,**

כתב המהרש"א (בבא בתרא ע"ד ע"א בד"ה ואמר אחוי לך בלועי דקרח), **כתיב** (תהילים ק"ו ט"ז), **"ויקנאו למשה במחנה"**, **"לאהרן קדוש ה'"**, דהיינו ב' עבירות,

שנתקנאו בכבוד משה ואהרן, ולא במעשיהם הטובים, כמ"ש "ויקנאו למשה במחנה", **"ולאהרן היה הקנאה שהיה קדוש ה'"**,

לפי, שמשה היה אהלו של תורה מחוץ למחנה, כמפורש בפרשת כי תשא, ושם היה תמיד, ואהרן היה דר בתוך המחנה, ורדף שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו,

ואמר על עדת קרח, שלא קנאו למשה בלמוד תורתו שמחוץ למחנה, אבל קנאוהו במעלת כבודו כשבא למחנה, שהיה חשוב לכולם,

ובהיפך באהרן לא קנאוהו על הטוב שעשה במחנה ישראל, עשיית שלום, אבל קנאוהו על כבוד שהיה לו מחוץ למחנה ישראל, שהיה קדוש ה' במחנה שכינה לעבוד עבודת ה' שע"כ חלקו על הכהונה, עכ"ל המהרש"א,

מבואר, שהקנאה למשה היתה על מה שהיה במחנה, ולא על מה שהיה עוסק בתורה מחוץ למחנה,

ולאהרן, קנאו על מה שהיה קדוש ה' ועשה העבודה, והיה לו כבוד של קדוש ה', וזהו פירוש הפסוק, ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'.

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

הנה המאמר המדרש הלו לכאורה תמוה, וכי מאי איכפת לשמש וירח המחלוקת של קרח על משה ואהרן.

ויובן על פי מאמרם ז"ל (חולין ס ב) על פסוק (בראשית א טז) "ויעש אלהים את שני המארת הגדלים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן" וגו', והובא ברש"י ז"ל (בראשית א טז) שוים נבראו, ואמרה הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה הקדוש ברוך הוא לכי ומעטי את עצמך ולהפיס דעתה הרבה לה צבאיה ואמר לה צדיקים יקראו על שמך - דוד הקטן (שמואל א' יז יד), יעקב הקטן (עמוס ז ב). והענין הוא, כי באמת כן היה רצונו הקדום - שיהיה אחד גדול ואחד קטן, כי אי אפשר שישתמשו שני מלכים בכתר אחד כנ"ל,

שלא ימצא בעולם שני אנשים שוים

וכן נשתכלל העולם מתחילת בריאתו תיכף עד לעתיד לבוא - שלא ימצא בעולם שני אנשים שוים, וכן בכל דור ודור ודורשיו שיהיו שני ראשים שוים בממשלה אחת, אלא אם כן שהאחד ימעט את עצמו לפני השני. וכן בצדיקים גדולים הוא גם כן כך, הגם שיש שני צדיקים גדולים שהם שוים שניהם בערך השגת מציאות אלהות, ומדותיהם גם כן שוים - אף על פי כן זאת בלתי אפשר שיהיו שם הטוב יצא בעולם בשוה שיהיו בשוה בעיני הבריות, זאת בלתי אפשר - רק אחד יגביהו ה' ואחד ימעטו ה'.

והנה אז כשהלבנה אמרה לפני הקדוש ברוך הוא אי אפשר לשני וכי השיב לה הקדוש ברוך הוא לפי שאתה מבין את זאת והשגת זאת שכך צריך להיות, על כן מעטי את עצמך לפני השמש, ולהפיס דעתה הרבה צבאיה, וגם צדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן דוד הקטן, לפי שהצדיקים יכולים גם כן למעט את עצמם, והם בזה הבחינה שיהיו נכנעים וקטנים. ואז באותו הפעם פעלה הלבנה במיעוטה לבל ישונה זאת הדרגה לעולם שישמשו שני דברים בשוה, או שני אנשים שיהיו בשוה בממשלה, רק אחד צריך להמעט לפני חבירו.

והנה קרח רצה גם כן להיות כהן גדול כמו אהרן, ורצה שיהיו שני מלכים בכתר אחד ולא

רצה למעט את עצמו, על כן שמש וירח עמדו ועלו לזבול, ואמרו אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא וכו', לפי שקרח היה רוצה לבטל ולשנות את תפקידם מה שהם פעלו אז בשעת המיעוט, שהם מורים ומלמדים לבני אדם שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד